

ШТАТНИЙ СПІВРОБІТНИК VS ПРИВАТНИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ (ФОП) В УКРАЇНСЬКІЙ СФЕРІ ІТ

Софія Олександрівна КІРЕЄВА,

*студентка факультету комп'ютерної
інженерії та управління Харківського
національного університету
радіоелектроніки*

Науковий керівник: *Турута О. В., канд.
юрид. наук, доцент, доцент кафедри
філософії Харківського національного
університету радіоелектроніки*

This article focuses on the comparative analysis of the responsibilities of the self-employed and the employee in such a dynamic field as information technology (IT). A huge number of programmers in Ukraine are employed as private entrepreneurs. Many understand that this is not quite a job and there are considerable risks, but not everyone is aware of this for sure. Thus, we can talk about one of the most important problems, namely the protection of the rights of IT professionals, who are probably the future of our country.

ІТ в Україні – це переважно експортно-орієнтований аутсорсинг. Тобто українські компанії виконують роботу для іноземних замовників, які вже, в свою чергу, випускають програмний продукт під своїм брендом. За даними інтернет-ресурсу DOU.UA, в Україні налічується 212 547 фізичних осіб-підприємців (далі – ФОП), які працюють у сфері ІТ [1]. За останній рік їхня кількість збільшилася на 29 111 осіб (16%) [1]. ФОП виконують роботу на підставі договорів підряду з юридичною особою – власне ІТ-компанією.

Відповідно до чинного законодавства України: найманий працівник - фізична особа, яка виконує трудову функцію відповідно до трудового договору, в організації, яка використовує найману роботу. ФОП, у свою чергу, – фізична особа, яка реалізує свою здатність до праці шляхом самостійної, на власний ризик, діяльності з метою отримання прибутку.

Відносини між роботодавцем і працівником регулюються нормами трудового законодавства та умовами трудового

договору – усного або письмового (ст. 21 Кодексу законів про працю України – далі КЗпПУ), відносини між суб'єктом господарювання та його контрагентом-ФОП будуються на основі цивільно-правового договору (ст. 626 Цивільного кодексу України – далі ЦКУ), договору підряду (глава 61 ЦКУ), договору надання послуг (глава 63 ЦКУ). На підставі різних видів договорів виникають різні види відносин. Цивільно-правові відносини з ФОП-підрядником будуються на майновій самостійності, свободі договору з можливістю укладення договорів, не передбачених актами цивільного законодавства, свободі підприємницької діяльності. У свою чергу, загальні засади трудового законодавства передбачають велику кількість взаємних прав та обов'язків, підпорядкування внутрішньому трудовому розпорядку, забезпечення належних умов праці роботодавцем, всесвітньої охорони трудових прав працівників тощо.

Таким чином, договір з найманим працівником (трудоий договір) спрямований на регулювання процесу виконання роботи. Цивільно-правовий договір з ФОП-підрядником передбачає лише взаємні права та обов'язки сторін договору щодо його предмету, де обидві сторони діють на власний ризик, розраховуючи отримати дохід від виконання роботи/надання послуги.

Доцільно проаналізувати, в чому полягає різниця виконання роботи за трудовим договором і цивільно-правовим договором. Суттєвою відмінністю є підстави та порядок відшкодування шкоди та збитків. За заподіяну роботодавцеві шкоду працівник несе матеріальну відповідальність, але лише в межах, дозволених главою IX КЗпПУ і, як правило, обмежується певною частиною заробітку працівника. Відсутня відповідальність за упущену вигоду (ст.130 КЗпПУ), нормальні виробничі ризики, дії в умовах крайньої необхідності.

За нанесену шкоду та збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законодавством відповідальність (ст.49 Господарського кодексу України – далі ГКУ). ФОП відповідає за своїми зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, всім своїм майном, у тому числі спільно нажитим у шлюбі (ст.52 ЦКУ). Збитки, завдані замовнику невиконанням або неналежним виконанням договору про надання послуг, відшкодовує виконавець у разі його вини у повному обсязі,

включаючи неoderжані прибутки, неустойку, моральну шкоду (ст. 22 ЦКУ).

Однією з переваг виконання замовлення як ФОП в Україні є система оподаткування. До того ж, і для підприємства або замовника, і для виконавця цивільно-правовий договір з точки зору оподаткування є більш вигідним, ніж трудовий договір.

Таким чином, можна зробити висновок, що розмежування трудових і цивільно-правових договорів, заснованих на трудовій діяльності людей, набуває на практиці великого значення, позаяк змішування цих понять може спричинити неправильне застосування законодавства. Трудовий і цивільно-правовий договори по-різному укладаються, змінюються, розриваються та створюють різні правові наслідки [2, с. 62]. І найголовніша відмінність полягає в тому, що виконуючи роботу за трудовим договором, необхідно дотримуватись вимог трудового законодавства, а при укладенні цивільно-правового договору слід керуватися цивільним законодавством. У разі виконання цивільно-правових договорів не діють гарантії, які встановлені законодавством про працю України.

Список використаних джерел:

1. DOU.UA URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine-2020/>
2. Основи права: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей / Упоряд. О. В. Турута – Харків: ХНУРЕ, 2019 – 108 с.